

MEMORIAL

General Marii Wittek

1942-44

⁺⁺ GODLEWSKA Krystyna
zam. Chmielewska
ps. „Gozolawa”

AK
Warszawa
Powst. Warsz.

5207/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

GODLEWSKA Krystyna

zau. Chmielewska

ps. "Gozdawa"

I./1. Relacja

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora ✓ k. 1, s. 1

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 7, s. 1-7

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne —

VI. Fotografie ✓ ksero pkt. II s. 1

I/2 Dokumenty dotyczące relatore

- Godlewska-Chmielewska Krystyna - karta osobowa nr 423 Św.-kw.
Sotniowcy AK okolicy Łódź, ryps, rkps, kopia, k. l. s. 1

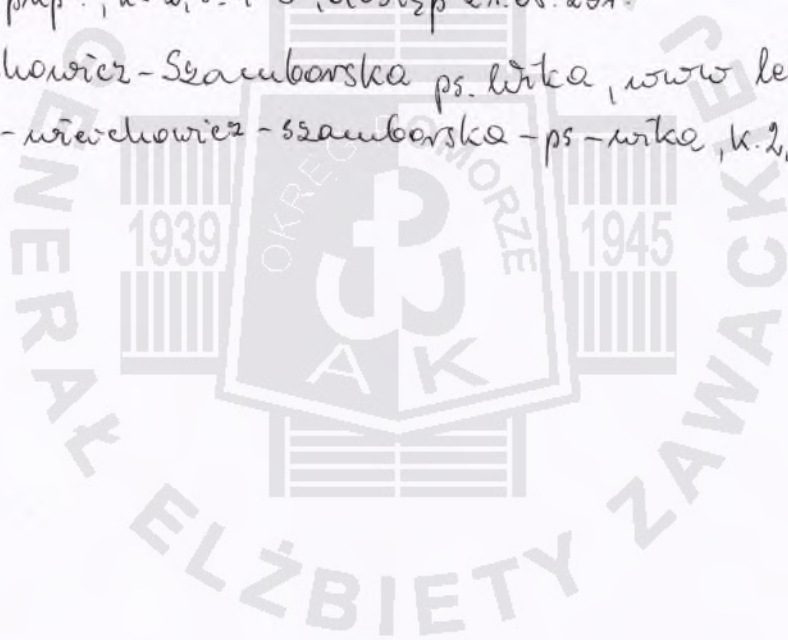

Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Łódź			87K
Nr ewidencyjny 423	Nazwisko i imię Godławska-Chmielowska Krystyna		Foto 3 × 4
Nr leg. A.K.	Miejsce i rok urodzenia 1919 r. Bernarde - Podole		
Nr karty kombatanckiej	Adres : 91-337 miejsc Łódź Kod miejsc ul. nr		
	Data wstap. do SZŻK 22.01.1990		
Pseudonim(y) Godława	Okręg w AK Warszawa	Oddział partyzancki, Zgrupowanie	
	Placówka		
Stopień w AK	Przebieg służby w AK lub formacjach współpracujących		
	od	do	stanowiska, walki, więzienie, deportacja
Odnaczenia Krzyż AK Medal WP. 2x	II-42	VIII-44	W. S. K - szkolenie sanitariuszek
	VII-44	IX-44	Komendant Szpitala Polowego Nr 2 W-ws Zaporia 9 Zgromadzenie Kap. Kryski.
Uwagi :			

SKŁAD wz. 687

II Materiały uzupełniające relację

- Krystyna Godlewska - biogram, www 1944-pl / powstanie-biogramy / krystyna-godlewska, wydruk, k. 3, s. 1-3, fot., dostęp 21.08.20r.
- Dr Krystyna Godlewska-Chmielewska ps. "Grodawa", wydruk, www tlv. waw.pl / index.php?, k. 2, s. 4-5, dostęp 21.08.20r.
- Wiktoria Wierzchowicz-Szambarska ps. "Litka", www lekarze powstania.pl / osoba/wiktoria-wierzchowicz-szambarska-ps-litka, k. 2, s. 6-7, dostęp 21.08.20r.

Krystyna Godlewska

Pseudonim:

"Gozdawa"

Data urodzenia:

1919-11-14

Data śmierci:

2001-09-17

Funkcja:

organizatorka i komendantka szpitala

Stopień:

strzelec

Miejsce urodzenia:

Berszada - Ukraina

Imiona rodziców:

Stefan - Zofia z domu Biernacka

Wykształcenie do 1944 r. :

Studentka medycyny tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich

Udział w konspiracji 1939-1944:

W konspiracji od 1942 r. - I Obwód "Radwan" (Śródmieście)
Warszawskiego Okręgu Armii Krajowej - 2. Rejon "Litwin" -
WSK (Wojskowa Służba Kobiet)

Oddział:

„Bakcyl” (Sanitariat Okręgu Warszawskiego Armii Krajowej) -
zgrupowanie „Kryśka” - Szpital Polowy nr 2 ul. Zagórna 9.

W czasie Powstania pełniła obowiązki
lekarza najpierw w zgrupowaniu por.
„Siekiera”, a następnie w zgrupowaniu
„Kryśka”. Początkowo pracowała w
szpitalu polowym mieszczącym się w
budynku Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych przy ul. Czerniakowskiej
231. W kolejnych dniach Powstania -
organizatorka i komendantka punktu
opatrunkowego przy ul.
Czerniakowskiej 168, rozwiniętego w
Szpital Polowy nr 2 „Zagórna” - ul.
Zagórna 9.

Szlak bojowy:

Górny Czerniaków

Odniesione rany:

Ranna 14.09.1944 - ul. Zagórna 9

Losy po Powstaniu:

Wyszła z Warszawy z ludnością cywilną

Losy po wojnie:

Po wojnie ukończyła studia medyczne. Lekarz pediatra
(dyplom w 1948 r).

Miejsce śmierci:

Łódź

Źródła:

MPW-baza uczestników PW

Publikacje:

Halina Jędrzejewska: Lekarze Powstania Warszawskiego
1VII – 2 X 1944 wyd. Towarzystwo Lekarskie Warszawskie
(TLW)

Informacje dodatkowe :

11/3

"W pierwszych dniach sierpnia, dla ratowania życia ciężko rannego **Romana Gillowa „Sulimy”**, zwykłą piłką stolarską, zdezynfekowaną spirytusem denaturowanym, wspólnie ze studentką medycyny tajnego Uniwersytetu Warszawskiego **Elżbietą Miratyńską** dokonała amputacji kończyny górnej. We wrześniu „Gozdawa” przygotowywała szpital na moment jego zajęcia przez Niemców. Sanitariuszki chowały legitymacje AK rannych i własne, opaski AK, części ubrania rannych, mogące sugerować, że należą do powstańca, a zwłaszcza broń krótką, którą ranni powstańcy często ukrywali przy sobie. Wiadomo było, że jedyną szansą uratowania życia rannych i załogi szpitala w momencie wkroczenia Niemców było zgłoszenie miejsca jako pobytu rannych cywilów - mieszkańców tego rejonu. 16 września Niemcy weszli na teren szpitala, na którym wcześniej wywieszono białą flagę. Niemiec rzucił granat zaczepny, raniąc komendantkę szpitala. „Gozdawa”, znająca dobrze język niemiecki, przedstawiła się jako kierowniczką cywilnego punktu sanitarnego, utworzonego przez okolicznych mieszkańców, w którym przebywają wyłącznie ranni cywile. Szpital ocalał — nikogo na jego terenie nie zastrzelono. 18 września Niemcy zarządzili ewakuację szpitala. Rannych wynoszono z piwnic na noszach, kocach i drzwiach wyrwanych z futryn. Okazało się, że nie ma możliwości zabrania wszystkich rannych. „Gozdawa” interweniowała u Niemców, prosząc o środki transportu. W czasie ewakuacji kolumnę zatrzymano pod gmachem gestapo w alei Szucha. Do gestapo wezwano „Gozdawę” i kilku chłopców. Po przesłuchaniach zostali zwolnieni. Dzięki interwencji u władz niemieckich **dr med. Jerzego Dreyzy**, który występował jako przedstawiciel Czerwonego Krzyża, otrzymano dla ciężko rannych samochód z przyczepą, którym ich odwieziono do Szpitala Dzieciątka Jezus. Po kapitulacji wszystkich rannych z „Zagórnej” wywieziono do Krakowa i rozmieszczono w szpitalach. [źródło: Lekarze Powstania Warszawskiego - Sylwetki. TLW. Opracowanie -**Halina Jędrzejewska**]

82 1/4

DR KRYSZYNA GODLEWSKA-CHMIELEWSKA

ps. „GOZDAWA”

Urodziła się 14.11.1919 r. w Berszadzie na Ukrainie.

Rodzice: Stefan i Zofia (Biernacka).

Działalność konspiracyjną rozpoczęła w 1942 r. w WSK Obwód „Radwan” rejon „Litwin”.

Podczas okupacji była studentką tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich w Warszawie. W Powstaniu Warszawskim pełniła obowiązki lekarza w zgrupowaniu por. „Siekiera”, a następnie w zgrupowaniu „Kryśka”. Komendantka BPO przy ul. Czerniakowskiej 168, potem organizatorka i komendantka szpitala polowego Nr 2 rozwiniętego z BPO przy ul. Zagórnej 9 - Szpital polowy „Zagórna”.

W pierwszych dniach sierpnia 1944 r., dla ratowania życia ciężko rannego Romana Gillowa „Sulimy”, wspólnie ze studentką tajnego Uniwersytetu Warszawskiego Elżbietą Miratyńską, zwykłą piłką stolarską dokonała amputacji kończyny górnej.

W połowie września 1944 r. rozpoczęła przygotowania szpitala na wejście Niemców. Na jej polecenie sanitariuszki chowały legitymacje oraz opaski własne i rannych, części ubrania, które mogły sugerować, że należą do powstańca. Przede wszystkim sprawdzały, czy chorzy nie ukrywają przy sobie broni krótkiej. Znalezienie przez Niemców broni przy rannych stanowiło wyrok śmierci dla pacjentów i załogi szpitala. Natychmiast rozstrzeliwali wszystkich.

16 września Niemcy wkroczyli do szpitala, na którym została uprzednio wywieszona biała flaga. Jeden z Niemców rzucił granat, raniąc dr „Gozdawę”. Lekarka, znając dobrze język niemiecki, przedstawiła się jako kierowniczka punktu sanitarnego utworzonego przez mieszkańców, w którym przebywają wyłącznie ranni cywile. Szpital ocalał, nikt nie został zastrzelony.

18 września Niemcy zarządzili ewakuację szpitala. Rannych wynoszono z piwnic na noszach, kocach i drzwiach wyrwanych z futryn. Okazało się, że nie ma możliwości zabrania wszystkich pacjentów. „Gozdawa” interweniowała u Niemców, prosząc o środki transportowe. Dzięki staraniom dr. med. Jerzego

Dreyzy – przedstawiciela Czerwonego Krzyża u władz niemieckich, otrzymano dla części rannych samochód z przyczepą, którym odwieziono ich do Szpitala Dzieciątka Jezus. W czasie ewakuacji kolumnę zatrzymano w al. Szucha przed gmachem gestapo. Zabrano „Gozdawę” i kilku chłopców. Po przesłuchaniach zostali zwolnieni. Po kapitulacji wszystkich rannych z „Zagórnej” wywieziono do Krakowa, gdzie rozmieszczono ich w różnych szpitalach.

4.10.1944 r. „Gozdawa” została wywieziona do obozu pracy Hamburg – Bergendorf. Po wojnie kontynuowała studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego. Dyplom Lekarza otrzymała w 1948 r. Poświęciła się pediatrii.

Zmarła w Łodzi 17.09.2001 r.

Wiktoria **Wierchowicz-Szamborska** ps. *Wika*

Sanitariuszka

W Powstaniu: Obwód I Śródmieście Czerniaków, placówki lecznicze: szpitalik nr 2 siedziba: ul. Czerniakowska 168, ul. Zagórna 9, od 1 do 10 sierpnia, po 16 września punkt pod nadzorem niemieckim

W SZPITALU POLOWYM AK „ZAGÓRNA”

W 1941 roku dr Okolska, żona dyrektora Szpitala Dzieciątka Jezus w Warszawie dr med. Konrada Okolskiego, zaproponowała Krystynie Godlewskiej, studentce tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich, i Elżbiecie Miratyńskiej, studiującej medycynę na tajnym Uniwersytecie Warszawskim, podjęcie działalności konspiracyjnej w szeregach ZWZ-AK. Obie odbywały wówczas staż szpitalny, Krystyna na oddziale interny, a Elżbieta na oddziale chirurgicznym prof. dr med. J. Rutkowskiego. Zadaniem ich było gromadzenie sprzętu chirurgicznego, leków i środków opatrunkowych, a przede wszystkim zorganizowanie i szkolenie zespołu sanitariuszek.

Szkolenie odbywało się w mieszkaniach, m.in. przy ul. Filtrowej i Koszykowej. Wkrótce zgromadzono, przy wydatnej pomocy dr Okolskiej, znaczne ilości materiałów opatrunkowych i leków. Ubyło narzędzi w klinice prof. J. Rutkowskiego. Przygotowywany zespół sanitariuszek miał stanowić obsadę punktu opatrunkowego udzielającego pierwszej pomocy rannym. Dlatego nie pomyślano o narzędziach do amputacji, tak koniecznych w warunkach polowych, gdy nie można przetransportować rannych do szpitala. Zespołowi nie przydzielono żadnego lekarza.

Komendantka utworzonej drużyny sanitarnej Gozdawa Krystyna Godlewska (jej zastępczynią była Ewa Cicha - Elżbieta Miratyńska) nawiązała w 1944 roku kontakt z kierownikiem Domu Zarobkowego przy ul. Czerniakowskiej 168. W tym domu planowano rozwinąć GPO - Główny Punkt Opatrunkowy, mający zapewnić obsługę sanitarną V Zgrupowaniu AK por. *Siekiery* Romana Rożałowskiego. Stwierdzono przy tej okazji zły stan higieniczny pomieszczeń, które miały być przeznaczone dla punktu.

Dom Zarobkowy, zwany też Domem Pracy Dobrowolnej, był placówką opieki społecznej Wydziału Opieki i Zdrowia Zarządu Miejskiego w Warszawie. Pensjonariusze zakładu, kobiety i mężczyźni, którym zdrowie pozwalało, pracowali w warsztatach szewskim, krawieckim, stolarskim wykonując m.in. drobne usługi.

W końcu lipca 1944 roku zgromadzone leki, środki opatrunkowe i narzędzia lekarskie złożono w mieszkaniach rodziców sanitariuszek Haliny i Barbary Troczyńskich, przy ul. Czerniakowskiej 193, i Zenobii Józwickiej, przy ul. Górnośląskiej. W tychże mieszkaniach stawiły się sanitariuszki w dniu 28 lipca po otrzymaniu rozkazu o zarządzeniu stanu alarmowego. Po odwołaniu alarmu wróciły do domów, zachowując stan pogotowia.

Po południu 1 sierpnia znów zgromadziły się w swoich kwaterach. Wkrótce przyniesiono ranną w brzuch kobietę. Rana była szarpana, głęboka. Rannej nie można było już

4/7

pomóc. Nie było też możliwości przeniesienia jej do szpitala. Wieczorem zmarła. Dziewczęta bardzo przeżyły tę pierwszą śmierć. Niezwykle szczęście miała Zenka Józwicka, której pocisk karabinowy tylko otarł skórę podbródka.

Świtem 2 sierpnia, w potokach deszczu, do Domu Zarobkowego dotarły: Krystyna Godlewska, Elżbieta Miratyńska, sanitariuszki, studentki medycyny *Wyrwiząb* - Barbara Morawska, *Wika* - Wiktoria Wierchowicz i *Zuzanna Gród* - Irena Zagrodzka oraz *Zosia* - Zofia Głogowska, *Pszczółka* - Zenobia Józwicka, *Myszka* - Michalina Kwiczala, *Marylka* - Maria Kwiczala, *Lumbago I* - Halina Mackier, *Lumbago II* - Stefania Mackier, *Wierzba* - Jadwiga Osińska, *Dargorada* - Hanna Piekarska, *Błękitna Zofia* - Pierzchalska, *Strączek* - Maria Siekielska, *Marysia* z *Koszykowej* - Maria Skolimowska, *Mrówka* - Barbara Troczyńska, *Bończa* - Halina Troczyńska, *Jolanta* - Maria Warcholińska i *Ola* - Izabela Żuk, - dyplomowana pielęgniarka. Personel punktu uzupełniali pracownicy Domu Zarobkowego *Szpak NN* i *Mieczysław NN*, którzy mieli m.in. smutny obowiązek grzebania zmarłych.

†† GODLEWSKA	5204/WSK	Specyfikacja
Krystyna	nr teczki	AK
Nazwisko, imię (hasło)		Organizacja
Godlewska		Warszawa
Nazwisko panieńskie		Teren działania
Chmielowska	1942 r. W-wa	Data i miejsce rozpoczęcia służby
Nazwisko po mężu (z datą zmiany)		
'Gozolawa'	starelec	Stopień wojskowy
Pseudonimy	14.11.1919 r. Barszade (Ukraina)	Data i miejsce urodzenia
Stefan Zofia Biernacka	17.09.2001 r. Łódź	Data i miejsce śmierci
Imiona rodziców, nazwisko panieńskie matki		
Al. 8/201		Źródła i inne zapisy
Obecny adres		

A)

B) 1942r. Litwa

C) WSK Obwód „Radwan” rejon „Litwin”

w Pow. Warszawa - lekarka w zgrup. por. „Sielce” nast. zgrup.
„Wyska”

D) Konwiktorka szpitala przy ul. Dąbrowskiej 1945

E) ośrodek pracy Hamburg - Bergedorf

F)

a

T. 5207/WSK

AK
Warszawa
Powst. Warsz.

++
GODLEWSKA Krystyna
zam. Chmielewska
ps. „Gozdawa”

Am 8/2021

a

T. 5207/WSK

AK

†† Chmielewska Krystyna

Warszawa
Powst. Warsz.

zob.

GODLEWSKA Krystyna
zam. Chmielewska
ps. „Gozdawa”

Ausl/201.

GODLEWSKA Krystyna

BARBARA
CZUCHÓW

TECZKA WIĄZANA
"BEZKwasowa" 250G

5 906099 000653